

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

Christopherson, John

[Köln], 1569

Quòd Arius misso iam in exilium Athanasio, cum Alexandria ab Imperatore
accersiretur, turbas aduersus Alexandrum Constantinopolis Episcopum
concitauit, deq[ue] foedißima Arij morte. Capvt XXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12704

SOCRATIS HISTORIAE

alicuius ciuitatis arrendi. Cæterum quoniam tempore persecutionis sacrificauerat idolis, ne ad sacerdotis quidem munus obeundum admissus est. Per vrbes Syriæ undique vagatur, libros, quos confecerat, ostendit. Marcellus autem de his certior factus, dum Asterio ex aduerso se opponere volebat, in contrarium omnino errorem ipse delapsus est. Nam Christum, sicut Paulus Samosatenuſ, solum hominem esse non dubitauit asserere. Quæ cum episcopi Hierosolymis conuocati intellexissent, Asterij nullam rationem duxerunt, quandoquidem in numerum sacerdotum non erat ascriptus, sed à Marcello, vtpote sacris initiato, libri ab eo conscripti rationem poposcerunt. Vt primum compererant, eum eandem cum Paulo Samosateno opinionem tueri, præceperunt, vt mutaret sententiam. Ille ad pudendum inductus, librum se combusturum promittit. Vbi verò Concilium cum festinatione dimissum erat (Imperator enim Episcopos Constantinopolim accersuerat) tandem de Marcelli causa Constantinopoli coram Eusebio, & aliis episcopis, qui cum eo erant, denuò disceptatum est. Simul atque verò Marcellus recusauerat, sicut erat ante pollicitus, librum illum tam inconsideratè scriptum comburere, episcopi qui aderant, eum de gradu episcopatus deiciunt. Basilium eius loco Ancyram mittunt. Quinetiam librum eius Eusebius tribus libris confutat, peruersamque eius coarguit opinionem. Marcellus postea in Concilio Sardicensi, cum librum à se æditum, ne utiquam intellectum esse, & ob eam causam, se in suspicionem vocatum, quod cum Paulo Samosateno sentiret, episcopatum recuperauit. Sed quid nos de isto auguremur, dicemus suo loco.

Quòd Arius missio iam in exilium Athanasio, cum Alexandria ab Imperatore accersiretur, turbas aduersus Alexandrum Constantinopolis Episcopum concitauit, deq; sædissima Arii morte.

CAPVT XXV.

Dum

DV M hæc geruntur, trigefimus annus regni Constantini ad exitum venit. Arius cum suis Alexandriam reuersus, eam ciuitatem vniuersam de integro in magnas turbas coniecit. Populus Alexandrinus acerbè & grauius tulit, tum quod Arius cum suis redierat, tum quod significatum erat, Athanasium suum Episcopum in exilium eiectum esse. Vbi autem Imperator acceperat de peruersa Arii mente & instituto, eum denuò Constantinopolim accersi iubet, rationem de tumultu & seditione, quam concitare aggressus erat, redditurum. Per idem tempus Alexander, qui iam pridem Metrophani in episcopatu Constantinopolitano successerat, illi Ecclesiæ adhuc præfuit. Iste in ea dimicatione tum contra Arium suscepta, se virum valde pium & religiosum ostendit. Nam cum Arius venisset, & populus esset in duas factiones diuisus, tumultusque in vrbe exortus, dum alij fidem in Concilio Nicæno confirmatam, ratam stabilemque manere, alij Arii opinionem rationi consentaneam congruentemque asseuerabant, Alexander in graue certamen deuenit: idque maximè, quod Eusebius, Nicomediæ Episcopus, sæpe & grauius illi interminatus fuisset, se quamprimum eum episcopatu abdicaturum, si non Arium cum suis in communionem reciperet. At Alexander, non tantum de abdicatione laborabat, quantum de doctrina Concilij Nicæni, quam omni cura ac studio euertere contendebant. Nam cum se patronum decretorum illius Concilij duceret, omnibus viribus sibi enitendum censuit, ne illius formulæ & præscripta vlllo modo labefactarentur. In hac igitur concertatione constitutus, dialecticæ argutias penitus missas facit, ad Dei auxilium confugit: in ieiuniis assiduis se attentè defigit, nullam præcandi formam prætermittit: tale denique obsequij genus studiosè amplexatur. Itaque in Ecclesiam, quæ pacis nomine nuncupata est, se solum occludens, ea quæ sibi videbantur conuenientia, peregit: ad altare progressus, humi coram sacra mensa se in faciem prostravit: cum lachrymis Deum orauit: permultas noctes, diesque continuas, in iis rebus versatus est. Nam à Deo opem postulauit: postulationis compos factus est.

Postu-

SOCRATIS HISTORIAE

Postulatio autem talis fuit. O Deus inquit largire, vt si Arii opinio vera est, ipse diem disceptationi praestitutam nequiquam videam: sin autem fides, quam ego teneo, vera est, Arius omnium istorum malorum author, debitas suae impietatis poenas luat. Hoc modo praecatus est Alexander. Imperator autem opinionis Arii periculum facere cupiens, illum ad palatium suum accersit: rogat, vtrum concilij Nicani decretis consentiret. Ille sine mora alacri, & prompto animo coram Imperatore subscribit, cum tamen ea, quae in concilio de fide decisa erant, astute & veteratoriè ludificatus sit. Imperator hoc admiratus, illum etiam ad iusiurandum adigit. Ille simulate & fallaciter istud quoque praestitit. Fucata verò ratio, qua ad fraudem in subscribendo usus sit, sicut ipse audiui, eiusmodi fuit. Arius, suam ipsius opinionem in charta, quam habebat, conscribit: eam sub ala gestat. Iurat se vere, & ex animo sentire, quemadmodum scripserat. Istud ita factum esse, fama solum & auditione accipiens, literis mando. Verum quod Iusiurandum subscriptioni adiciebat, perspicue ex Imperatoris literis colligo. Imperator illi fidem adhibens, dat mandatum Alexandro Episcopo Constantinopolis, vt in communionem recipiatur. Erat tunc dies sabbati: postridie eius diei expectabat Arius se in ecclesiae conuentum & communionem receptum iri. Caeterum in eius audaces, & perditos conatus, est illico vindicatum. Postquam enim aula Imperatoris egressus est, Eusebii fautoribus stipatus, magna cum celebritate & pompa, per mediam urbem incedit. Simul atque forum Constantini (sic enim est appellatum) appropinquauerat, in quo columna ex Porphyrite locata est, timor ex conscientia sceleris exortus Arium opprimit. Cuius vi laxatur aluus: rogat, vtrum latrinae essent in proximo: cum pone forum Constantini vnas esse didicerat, recta eo se confert. Hominem igitur animi defectio occupat: ac simul cum excrementis anus subito delabitur: magna sanguinis copia sequitur: Viscera tenuia pariter effluunt: Sanguis, cum ipso splene, & iecore effunditur: mortem continuo appetit. Latrinae illae ad hoc vsque tempus Constantinopoli, pone forum, vti dixi, Constantini, & Macellum in porticu, cernuntur: omnesque qui illac transeunt, digitum ad locum intendunt, quo commemorabilem

bilem mortis rationem, qua Arius ibi occubuerit, demonstrant. Hac re gesta, ingens terror & exanimatio Eusebianæ factioni incussa est: fama rei non solum per totam ciuitatē, sed etiam per vniuersum prope dixerim, orbem terrarū permanuit. Imperator verò hac ratione fidei Christianæ firmius adhæsit: fidem Concilij Nicæni autoritatē, & nutu diuino, re vera confirmatam asseruit: & propterea illo exitu Arii magnopere lætatus est. Porro autem, ex tribus filiis, summam animo percepit voluptatem, quos singulos ad decimum quemq; imperii sui annum Cæsares renunciauit. Ac maximum natu, quem suo ipsius nomine nuncupauerat Constantinum, decimo anno regni sui, partibus imperii in occidente sitis, præfecit: Secundum, quem aui nomine Constantium appellauerat, vigesimo anno partium imperij ad orientem spectantium Cæsarem declarauit: Tertium, qui minimus natu erat, nomine Cōstantem, trigesimo anno Cæsarem creauit.

De Imperatoris Constantini funere.

C A P. X X V I.

ANno post, Imperator Constantinus sexagesimū quintum ætatis suæ annum ingressus, in morbum incidit, Constantinopoli decedens, Helenopolim trajicit, balneis aquarum natura calidarum, quæ ibi sunt in proximo, vsurus. Vbi verò morbo grauius afflictabatur, lauationem balnearum distulit. Helenopoli autem abscedens, Nycomediam recta proficiscitur. Illic in suburbio commoratus, lauacro baptismatis, quod est Christianorum proprium, tingitur. Quo vehementer exhilaratus, testamentum facit: in quo tres filios, heredes imperij instituit, & illis hæreditates, sicut cum integra esset valetudine distribuit: multa præclara monumenta cum Romæ, tum Cōstantinopoli legat: præbytero illi, per quem Arius erat reuocatus (cuius paulo ante fecimus mentionem) testamentum concredit: cui mandat, vt nulli alii, quàm filio suo Constantio, quem Orienti præfecerat, illud in manus daret. Testamento autem composito, & vita ad aliquot dies propagata, mortem oppetit. Nemo ex filiis eius morti interfuit. Proinde nuncius in Orientem Constantio patris mortem significaturus, mittitur.